

POSTANOWIENIE

28 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 28 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa B.M.

przeciwko Bank w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 13 października 2023 r., I ACa 1289/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Bank w W. na rzecz B.M. 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu.

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 maja 2022 r., I C 162/21, Sąd Okręgowy w Kaliszu zasądził od pozwanego banku na rzecz powodowego kredytobiorcy 131 021,08 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 października 2020 r. do 21 lutego 2022 r., przy czym wskazał, że bank ma prawo wstrzymać się ze spełnieniem świadczenia do czasu zaoferowania przez kredytobiorcę zwrotu świadczenia wzajemnego w wysokości 200 000 zł. Ponadto Sąd ustalił nieistnienie stosunku prawnego kredytu, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Na skutek apelacji kredytobiorcy Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i pominął prawo zatrzymania oraz zasądził dodatkowo odsetki za okres, co do którego Sąd Okręgowy oddalił powództwo, a także oddalił w całości apelację banku.

Sąd drugiej instancji uznał, że przewidziane w umowie dokonywanie przeliczeń walutowych kursami jednostronnie ustalonymi przez bank wykracza poza granice swobody umów określone w art. 353¹ k.c. i umowa jest nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c. Umowa pozbawiona nieważnych postanowień kursowych byłaby sprzeczna z art. 69 ust. 2 pkt 2 pr. bank. i dlatego jest nieważna w całości. Ponadto postanowienia kursowe w umowie są niedozwolone na podstawie art. 385¹ § 1 k.c.

Pozwany bank wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na potrzebę wykładni:

1. art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zakresie możliwości uznania umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej za sprzeczną z zasadą swobody umów, w sytuacji gdy zasada swobody umów w swej istocie obejmuje przyzwolenie na faktyczną nierówność stron, jeśli jest wyrazem ich woli, przyjęty w umowie sposób określenia świadczeń, odwołujący się do wskaźników publikowanych we własnej tabeli banku, należałoby ocenić z uwzględnieniem uregulowania zawartego w art. 536 § 1 k.c., który w odniesieniu do umowy sprzedaży przewiduje możliwość ustalenia ceny poprzez wskazanie podstaw do jej ustalenia;

2. art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego w zakresie możliwości uznania umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej za sprzeczną z zasadą swobody umów, a w konsekwencji za nieważną, w sytuacji gdy jej zapisy oraz konstrukcja są zgodne z treścią przepisów obowiązujących w dacie jej zawarcia tj. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 oraz art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe - w wersji sprzed nowelizacji ustawą z dn. 29.07.2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw;

3. art. 385¹ § 1, 3 i 4 k.c. - w zakresie możliwości uznania za indywidualnie uzgodnione postanowienia umownego, którego treść nie została ustalona w wyniku negocjacji między konsumentem i przedsiębiorcą, lecz

konsument miał możliwość jego negocjacji lub wybrania spośród kilku alternatywnie przedstawionych propozycji postanowień, a nie podjął takiej próby w celu modyfikacji postanowień umowy, i w konsekwencji przyjęcie, że konsument zaakceptował jego treść w postaci zaproponowanej przez przedsiębiorcę;

4. art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. w zw. z art. 91 k.p.c. - w zakresie możliwości uwzględnienia przez Sąd podniesionego przez bank ewentualnego zarzutu zatrzymania wypłaconej kwoty kapitału kredytu w toku postępowania o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu i zwrot świadczeń nienależnych zainicjowanego przez kredytobiorcę będącego konsumentem w sytuacji, gdy oświadczenie o zatrzymaniu zostało zgłoszone w postaci zarzutu procesowego w piśmie procesowym, a pełnomocnik kredytobiorcy będącego konsumentem nie legitymuje się pełnomocnictwem do odbioru oświadczeń o charakterze materialnoprawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy, iż:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej, gdyż wykluczają trwanie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy źródła kursu walutowego. Mimo zasadności zarzutów przeciwko uznaniu umowy za sprzeczną z art. 353¹ k.c. skarga nie może zostać przyjęta do rozpoznania, ponieważ umowa jest nieważna z powodu abuzywności

postanowień o sposobie ustalania kursów CHF. W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

W orzecznictwie jest utrwalona teza o niedopuszczalności stosowania kursów walutowych ogłaszanych jednostronnie przez bank i wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie zmierza do podważenia tej linii orzeczniczej. Wniosek, w zakresie potrzeby wykładni art. 385¹ k.c., zmierza do zakwestionowania samej możliwości oceny przeliczników walutowych jako niedozwolonych, ponieważ według skarżącego zostały one indywidualnie uzgodnione. Jednak błędna jest teza skarżącego, iż sama możliwość negocjacji co do postanowień o źródle kursów walutowych pozwala na uznanie ich za indywidualnie uzgodnione. W celu uznania postanowienia zawartego we projekcie umowy sporządzonym przez przedsiębiorcę za indywidualnie uzgodniony przedsiębiorca musiałby zaproponować negocjacje właśnie co do tego konkretnego postanowienia, np. przez wskazanie innego możliwego sposobu ustalania kursu. Tymczasem skarżący ograniczył się do tezy, że kredytobiorca miał możliwość wyboru spośród kilku sposobów ustalania kursu. Przy tym bank nie wskazał tych innych sposobów, a przede wszystkim nie zarzucił naruszenia przepisów postępowania prowadzącego do nieustalenia takiego faktu przez Sąd odwoławczy.

Obecnie nie budzi już wątpliwości nieprzysługiwanie prawa zatrzymania dla ochrony roszczeń stron o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnej umowy kredytu. W uchwale składu 7 sędziów z 19 czerwca 2024 r. (III CZP 31/23, OSNC 2025, nr 3, poz. 25) Sąd Najwyższy uznał, że prawo zatrzymania nie przysługuje stronie, która może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony. Z argumentacji przytoczonej w uzasadnieniu uchwały wynika, że również brak możliwości potrącenia nie przesądza o przyznaniu stronom umowy kredytu prawa zatrzymania. Wręcz przeciwnie, Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że uprawnienia prawokształtujące w postaci potrącenia i zatrzymania nie mogą pozostawać w zbiegu, ponieważ zakres ich zastosowania jest rozłączny. W przypadku świadczeń jednorodzących zastosowanie znajdzie potrącenie, a w

przypadku świadczeń różnorodnych - prawo zatrzymania. W uchwale składu 7 sędziów z 5 marca 2025 r., III CZP 37/24, Sąd Najwyższy uznał, że w razie dochodzenia od banku zwrotu świadczenia spełnionego na podstawie umowy kredytu, która okazała się niewiążąca, bankowi nie przysługuje prawo zatrzymania na podstawie art. 496 w zw. z art. 497 k.c.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. kredytobiorcy przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(G.G.)

[SOP]